

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1702. usque ad annum 1708

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1781

VD18 13322648

§. 6. Turnonius Legatus Apostolicus Sinensis Imperatoris jussu Macaum
relegatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67633)

„modum tuum pertinent, facile, ac Sæc. XVII.
 „alacriter a nobis relaturum esse, Vene- A. C. 1707.
 „rabilis Frater, cui in pignus benevo-
 „lentiae nostrae Apostolicam benedictio-
 „nem peramanter impertimur.,,

§. VI.

*Turnonius Legatus Apostolicus Si-
 nensis Imperatoris jussu Macaum
 relegatus.*

Ex Maigroti exilio, & tot Missiona- Fatinell. 22.
 riorum proscriptione, calumniis, lat. mort.
 vexationibus atque injuriis nil certius Turn. p. 5.
 sibi pollicebatur Turnonius Patriarcha,
 quam eandem sibi sortem & periculum
 imminere, seque brevi tribulationum
 socium fore: jam enim a quodam Mis-
 sionario, cujus nomen nunquam ma-
 nifestare voluit, literas accepit, qui-
 bus ei significatum, illum Macai capti-
 vum detentum iri, donec ambo Jesuitæ
 Roma reversi fuerint, ac præterea Lu-
 dovicum Appiani Missionarium Aposto-
 licum Congregationis Missionariorum
 suum Interpretem catenis constrictum in
 navi Regia Peckino Cantonum abduci
 viderat: Haud temere igitur non mi-
 nus atrociam sibi præsagiebat: quinimo
 jam ineunte Mense Junio Imperator
 Mandarinum *Vang* ad eundem ablega-
 bat, qui Regium edictum super Sinen-
 sium

Sæc. XVII
 A.C. 1707.

sum ritibus Apostolicæ decisioni oppositum eidem tradens, ab eo sciscitabatur, num illud acceptare, ac desuper Imperatori gratias agere paratus esse. Ad hæc vero respondit Patriarcha: *Poterit Dominatio vestra Majestati sue referre, quod in rebus ad legem sanctam pertinentibus, summus Pontifex sit noster unicus & legitimus Juxta. Et ne punitionem quidem illius, quod ipse sanciverit, ob amittendæ vitæ periculum, nobis preterire liceat, attamen in reliquis omnibus, quæ nostram Christianam religionem concernunt, erimus semper ad Imperatoris mandata promptissimi. Et obsequiosissimi.* Hoc responso irritatus Mandarinus proposuit: *Scit Majestas sua, quod Christianos honorificum sit Religioni respectu; sed tandem nihilominus in promptu habet modum, eos ita castigandi, ut causæ gloriosæ sanctitas non appareat, et castigati dedecus inde consequantur. Itaque circa Personam tuam aliud decrevit, quod finem suum Imperator se confidit asseraturum.* Paulopost duo Tartarici Legati Peckino Cantonum venere, qui Tartarico Imperatoris decretum, quo Meicaum relegatus est, die decima nona Junii intimarunt: Erat autem hujus decreti tenor sequens: *Quando ad nos venisses, interrogatus, ad quid ad nos venisses, dixisti, nullum aliud te habere negotium,*

gotium, nisi gratias mihi referre nomine Sæc. XVII
 summi Pontificis de collatis beneficiis erga A. C. 1707
 Missionarios, deinde alia fecisti, vere non
 sum contentus: Pergas igitur Macaum,
 ibi expectaturus reditum Patrum Barros &
 Beauvoillier, cetera tum determinabo. Per-
 lecto hoc edicto Turnonius respondit:
 Obediam suæ Majestati. Audio ipsam non
 esse de me plene satisfactam, si dignaretur
 autem reflectere, ad formam exhibiti mihi
 ab eadem honoris, dum me vocavit ad Au-
 lam, & ad memoriale a me sibi præsentat-
 um die vigesima octava Decembris Anno
 1705. comperiret, quod non excefferim li-
 mites propositionis tunc a me ipsi factæ.
 Igitur Turnonius Regiis navibus a Man-
 darinis, nulla sacri Ordinis & digni-
 tatis habita ratione die vigesima quinta
 Junii, Macaum abductus est: deside-
 rabant equidem, imo & a Mandarinis
 importunius petebant nonnulli, ut ab
 omnibus Missionariis avulsus, separa-
 tim abstraheretur: ast hi, licet genti-
 les, tanta tamen erga ipsum fereban-
 tur humanitate, ut barbaro horum pe-
 tito minime annuentes, ceteros Mis-
 sionarios, ac Legati domesticos e Re-
 gno pariter exulare jussos iisdem na-
 vibus imponerent.

Advenerat Turnonius die trigesima
 ejusdem Mensis, ne uno quidem ex
 Lusitanis, etsi de ejus adventu diu ante
 præ-

Sæc. XVII. præmoniti fuissent, eidem obviam
A. C. 1707. eunte, cum autem nonnisi angustum
 tugurium sola lecti parvæque mensæ
 suppellectile instructum sibi præparatum
 comperiret, eapropter cum illud
 ad conventum S. Francisci perexit, in
 hisce Religiosis omni quidem veneren-
 tione, non sine tamen magno timore
 exceptus, ne quantocius tanquam re-
 ditores ac rebelles sint declarandi, et
 quod inhibitum esset, ne quisquam
 cum Turnonio commercium haberet.
 Eadem adhuc die Didacus Texeira Ge-
 neralis, ut vocant, Capitaneus (*)
 præfatum Conventum Antonium Sosa
 de Gayo Centurionem cum viginti mi-
 litibus ablegavit, specie quidem hu-
 manitatis, re ipsa vero custodiæ ergo
 mox etiam Turnonio significari iussit,
 ne cujuscunque jurisdictionis actum
 exercere præsumeret; Habebatur Pa-
 triarcha haud mitius, quam juratus
 Natus

(*) Observandum venit. quod ex parte
 inter Lusitanum Regem & Sinarum Imperatorem
 inito *Sinenses* incolæ in Macaonensi Urbe
 a Mandarinis de *Hian fan Hieu* seu tertii
 ferioris Ordinis dependeant, in reliquos
 cujuscunque Nationis incolas plenum do-
 minium Lusitanicæ Rex per substitutum Ge-
 nertorem, quem Capitaneum Generalem
 cant, exercent.

Nationis Lusitanæ hostis, nihilominus Sæc. XVII. A.C. 1707.
 cuncta diffimulabat, imo vespere ejusdem diei suum Sacellanum ad Capitaneum ablegabat, qui eidem pro paliata hac humanitate grates rependeret, simulque rogaret, ut hæc excubias propter plures, easque gravissimas rationes revocare vellet: Ast hic petitionis adeo nullam habuit rationem, ut potius, quamprimum Patriarcha die secunda Julii de Mandarinorum licentia suis expensis pro annuo trecentorum Imperialium censu domum mari vicinam conduxerat, eamque ad inhabitandum vix ingressus fuerat, mox idem Capitaneus eosdem milites ante atrium & super scalas immote consistere, ac vigiliis agere præciperet: unde patuit, eas non honoris, sed custodiæ gratia fuisse appositas. Hanc vero rei indignitatem excusabat Capitaneus, jactato obtentu, quod Patriarcha de mandato Imperatoris huic civitati ad custodiam traditus fuisset, ac ipse Aulæ Imperiali de suo captivo rationem reddere jussus esset: Ea res haud parum afflixerat Turnonium, qui rursus per quosdam Religiosos impense, incassum tamen, militum excubias amoveri petiit: Ægerrime etiam Monialium Superiores die quinta Julii ab excubiis obtinere poterant, ut a Patriarcha scisci-

Sæc. XVII. sciscitari possent, quid agendum cense-
A. C. 1707. ret, si forte armorum violentia eidem
 sese opponere cogerentur: quibus Pa-
 triarcha respondit, ad evitandum Ethio-
 corum scandalum consultissimum fore,
 si ab ejusmodi molestia securitatem in-
 petraturi, Capitaneum, atque Episco-
 pum Macaonensem supplices adirent,
 ut vero junctis viribus hoc negotium
 perficeretur, Turnonius P. Franciscum
 Pinto Societatis Provincialem, & P. Se-
 bastianum a S. Antonio Dominicanorum
 Vicarium per literas accersivit,
 cum eis desuper deliberaturus. Ab-
 volabat Dominicanus, Franciscus vero
 etiam tertio invitatus venire renuit, qui
 vero loco P. Amianus Jesuita fœderis
 ejusdem Mensis die Turnonium accessit,
 ab eo, cur suum P. Provinciale
 vocasset, sciscitatus. Vespere autem
 ipsemet P. Pinto accessit, declarans Le-
 gato Apostolico, se Regio mandatum
 prohiberi, quominus ejus jurisdictionem
 agnosceret: Tertio hunc monuit
 Patriarcha, renitentem vero diris ob-
 vocavit, atque anathematis literas Co-
 legii foribus affigi jussit, quas tamen
 mox Soura Centurio dilaceravit, cur-
 etisque Sinensibus inhibuit, ne Jesuitarum
 Ecclesias accedere, aut ejusmodi
 literas affigere præsumerent. Eadem
 die Capitaneus omnes Regularium Super-

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

Superiores convocans, eorum consilium expetebat, utrum Patriarchæ jurisdictionem agnoscere expediret: Id omnino debitum esse asseruit P. Constantinus a Spiritu sancto Augustiniani Conventus Prior, qui ceteros etiam Regularium Superiores ad idem animavit, solo reclamante P. Pinto. Altera die Centurio Petrum Herveum Missionarium, Patriarchæ Interpretem ac Commensalem comprehendit, captumque in arce Barrensi in vincula conjici jussit, quo comperto Patriarcha Centurionem de incurfa censura admonuit, misso ad eum suo Domestico nomine *Wmichel*, hunc vero a militibus comprehensum Capitaneus in exilium protrusit. Hac occasione Religiosi, Cives, & populi Primores conventum habuere, deliberantes, an pro servanda Provinciæ tranquillitate Patriarcham cuidam arci, captum includere oporteret: Enimvero tam horrendo facinori non modo Dominicani & Franciscani, sed ipsimet Mandarinum sese opposuere, nona tamen ejusdem Mensis die adhucdum congregati Turnonio declararunt, quod futuris obviaturi malis, necnon Lusitani Regis mandato obtemperaturi, eidem denuntiare cogentur, ut deinceps ab omni jurisdictionis actu desisteret, secus ad acerbiora progredi

Hist. Eccles. Tom. LXVII.

Mm gredi

Sæc. XVII. gredi compellerentur. Verum Turno-
 A.C. 1707. nus eis respondit, prius ob injurias
 suæ dignitati & Herveo illatas sibi esse
 satisfaciendum, quibus dictis ipse Lusi-
 tani Regis & Macaonensis Episcopi Li-
 teras eidem exhibuit, in quibus ambo
 Patriarcham summa benevolentia ac
 protectione honorarunt: Nihilominus
 die undecima Julii Capitaneus sum-
 Tribunum unacum militibus, man-
 piis, Cafris, aliisque hujus furis
 hominibus ad Patriarchæ aedes ab-
 gavit, eique denuntiari jussit, ut que-
 tocus ab omni Jurisdictionis Aposto-
 licæ exercitio abstineret: Verum
 hæc reposuit Patriarcha, se potius
 tam, quam demandatum sibi munus
 abdicare paratum esse. Ab eo tempo-
 ris articulo Turnonius in domo sua
 in carcere reclusus detinebatur, sed
 æconomio permissum erat inde exire,
 intrare vero nemini, quia ostium
 foris pessulo obseratum erat, Urbis
 que Procurator Dominicanis, qui
 gesima quarta præfati Mensis die ex-
 les advenerant, ubicunque liber-
 nullatenus tamen ad Turnonii aedes
 vertendi copiam fecit, insuper Joannes
 de Casal Episcopus Macaonensis per
 Laurentium Gomez ejus Vicarium
 duodecima Julii præfatum P. Contas-
 tinum, ceterosque sui Ordinis Fratres
 eoquo

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

eoquod Patriarcham honorifice, pul-
satisque campanis excepissent, inter-
dicto trium Ecclesiarum foribus affixo,
aliisque pœnis & Censuris Ecclesiasticis
afflixit, præfatusque Urbis Procurator
literis & muneribus civitatis *Hiang-
Kan* Governatorem eo induxit, ut om-
nes Sinenfes Christianos, qui Patriarchæ
a servitiis erant, revocaret, cumque
Patriarcha die decima quinta Augusti
eundem Governatorem invisere para-
ret, eidem grates repensurus, quod
ipsis Christianis humanior insuperha-
bita Procuratoris sollicitatione Sinen-
fes Christianos, ut in Patriarchæ ob-
sequio persisterent, animarit, aliosque
ad illius obsequium induxerit, eumque
perhumaniter Macai invisere niteban-
tur, ast a Sinenfium Patriarcham co-
mitantium multitudine repressi sunt,
qui tamen ante Legati Apostolici ædes
Centurionis jussu bis pœnas tergo de-
penderunt, eoquod Legatum ceteros-
que vi non repulissent, & sacræ Con-
cioni a P. Joanne Astendiglio habitæ
interfuissent (*). Humaniores ipsis
Christianis erga Turnonium erant Eth-
nici

M m 2

(*) Haud satis mirari possum libertatem,
qua P. Florianus Bahr in *Seis novissimis Si-
nensibus*

Sæc. XVII
 A. C. 1707. nici Sinenses, ac Mandarinī, ex
 bus *Hiang - kan* Urbis Gubernator re-
 vocato suo mandato, quod Macao-
 nensis Procurator ab eo extorserat,
 Patriarchæ famulum *Wnichel* a Lu-
 tanis proscriptum, pluresque Sinenses
 ad ejusdem Legati obsequium reduci
 afflictum sua præsentia recreavit, ipsius

mensibus memorabilibus pag. 98. nimis con-
 denter scribere ausus est, quod *Tornon*
Macaoi ab omnibus Ecclesiasticis & laicis ac-
 ceptus fuerit cum omnibus suæ dignitati
 bitis honorum significationibus, ac subsequen-
 tibus annis Apostolici Legati officium dis-
 tatemque *cum omnimoda libertate* exercere
 & nonnisi aliquot ante obitum suum
 nis *non a Christianis vel Europæis*, sed ab
 Ethnicis & Sinensibus aliquas molestias per-
 pessus sit, item quon Cantono Macaoni pro-
 fectus, in PP. Franciscanorum Monasterio
 versatus fuerit, donec ei *singulare Palatium*
 adornatum fuisset & exornatæ primæ
 1710. die 22. Januarii opponi cœperint
 injuriam Mandarinō per ejus domesticum
 rogatam. Hæc quidem ille, ast nonne
 met Pontifex in suis literis die 15. Martii
 Anno 1711. datis testatur, quod Augustinus
 quia Patriarcham honorifice exceperunt,
 terditio, aliisque poenis fuerint innodati
 & Goanus ac Macaonensis Episcopi

que ab inhumano Governatore, frustra Sæc. XVII.
 licet, infestos excubitores amoveri, im- A. C. 1707.
 pense petiit: Verum ad calamitatis &
 molestiæ cumulum accessit Joannis Mac-
 caonensis Episcopi temeritas, qua con-
 tra Sedis Apostolicæ Legatum die vi-
 gesima quarta Augusti per Sacerdotem
 sæcularem, duosque milites foribus

Mm 3 do-

jurisdictionis exercitium Turnonio interdixe-
 rint, omnemque ei a suis subditis obedi-
 entiam exhiberi prohibuerint, & quod *Ministri*
ucillarum partium officiales Laici duriora quæ-
que adversus Turnonii dignitatem & Personam
moliti sint: fors Florianus ignorabat hæc Pon-
tificis Verba: tametsi Turnonius tum Pa-
triarcha in Civitatis Maccaonensi non quidem A
PAGANIS, sed ab officialibus & Ministris
CHRISTIANIS multorum militum diurna
nocturnaque custodia, ut captivus detineretur,
aliisque acerbissimis ac plane incredibilibus in-
juris, & contumeliis, ipsis EXHORRE-
SCENTIBUS ETHNICIS, afflictus repe-
riebatur. En! dum Turnonius ita cruciaba-
tur, nondum erat Cardinalis, proin jam
 Anno 1707. has calamitates perpeffus est non
 ab Ethnicis, sed Christianis atque Europæis,
 & si ipsemet P. Castoranus, ejus epistolam
 P. Bahr allegat, ingenue fatetur, quod hoc
 Anno 1710. præ ceteris multa passus sit in sua
 domo, vel potius carcere Maccaonensi, qua ve-
 ritatis

Sæc. XVII. domus, in qua Turnonius detinebatur,
 A. C. 1707. literas affigi iussit, vi quarum contra
 eum excommunicationis sententiam, nihil
 anathema in Capitaneum, Centurionem,
 aliosque suæ Diæcesis subditos
 vibratum revocaret, promulgare &
 quascunque censuras ab eodem latus
 pro irritis nullisque habendas detine-

ritatis umbra dici potest, quod pro ipso Palatium
 fuerit adornatum, & prioribus annis non
omni libertate suam jurisdictionem exercere
 rit, omnique honorum significatione habitus
 fuerit. Num forte Didacus Pinto Capitaneus,
 & Soura Centurio erant sub Sinesium vexillis,
 a quibus tamen scilicet Latinis militibus
 custoditum & mille opprobrii affectum
Et tribus vix non annis (paucis diebus minus)
 reclusum, scripsit Fatinellus, quod Clementis
 XI. Papæ jussu Turnonii famam mortemque
 pretiosam conscripsit, ac propterea 150. scuta-
 torum annum honorarium recepit: Si ultimo ante
 obitum suum annis præ ceteris Turnonius acerba
 perpeffus est, si a Mandarinis custoditus, num
 propter prioribus annis plena libertate Legati
 munus fangebatur, num nihil perpeffus est, dum
 Christianis velut fur & latro inclusus fuit? In
 super non modo Turnonius in sua ad Maigrotam
 epistola querebatur, *hunc pro custodibus
 anisse suos accusatores, hosque Religiosos, etiam*

rare ausus est, seque Ministris ac Officialibus Laicis earumdem partium duriora quæque adversus dignitatem, imo etiam ejus Personam molientibus se sociavit, pluraque alia contra Turnonium *tunc adhuc Patriarcham* attentare præsumpsit, cum ergo tot injuriæ ipsius Pontificis, Sedisque Apostolicæ aucto-

M m 4

ritatem

etiam ipsemet Clemens I. c. testatur, quod in civitate Macaonensi adversus Turnonium & Ecclesiasticam libertatem non modo *Ministri & Officiales Laici*, sed etiam ii, qui ceteris lucis exempla præbere, atque, *utpote Religioso obedientiæ Instituto addicti Apostolicam auctoritatem præcipue excolere debuissent, turpiter conspirarint.* Num ignorare poterat, quod Macaonensis Episcopus contra Turnonium *tum adhuc Patriarcham* excommunicationis sententiam vibrare, ac promulgare ausus sit, cunctasque censuras, quibus Patriarcha contumaces & refractarios innotaverat, necnon omnia ejus decreta, atque jurisdictionis actus tanquam nullos, irritosque declararit? nonne hæc omnia in *Papaliteris* antea allegatis expressa habentur?

Jam Juris & æqui studiosissimis, cunctisque, qui sanam crisin colere profitentur, dijudicandum relinquo, qua ex parte facti veritas & an mihi timendum, ne audaci quorundam ferula, & temerario Orbili sceptro
vapu-

